

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Žabljak, 14.12.2018.

Poštovani gosti, uvažene kolege, dragi prijatelji,

Imam izuzetnu privilegiju i više od milijardu eura prihoda od turizma i poglavlje dvadeset sedam razloga da vam se danas sa neskrivenim zadovoljstvom obratim i predstavim dvogodišnje rezultate rada Ministarstva održivog razvoja i turizma. Preuzimajući ovo zaduženje prije nešto više od dvije godine u okviru definisanih strateških planova i zadataka iskazanih i ekspozeu premijera Markovića postavio sam sebi tri etapna cilja, da za prve dvije godine mandata Vlade: ostvarimo više od milijarde eura prihoda od najbrže rastuće privredne grane u Crnoj Gori; zaštitimo i samo na održiv način razvijamo prostor kao, osim ljudi, najvažniji resurs Crne Gore i otvarimo izuzetno zahtjevno i kompleksno pregovaračko Poglavlje 27, koje je, po mom skromnom mišljenju, možda i najvažnije poglavlje u procesu integracija, jer se manje više sva druga poglavlja uglavnom bave uređenjem života, a ovo samim životom.

U trasiranju puta za realizaciju navedenih ciljeva kroz već ekspozeom premijera zadati koridor imali smo najdragocjenijeg saveznika - vrijedne i znavene ljude i hrabre ideje. U komunikaciji sa onima do čijeg mišljenja držim, testirao sam snagu naših vodilja bojeći se često da glasno izgovorim krajnje želje i namjere, znajući da je ponekad njihovo ostvarenje određeno događajima na koje ne možemo u potpunosti da utičemo. Svjestan sam bio da takav zadatak zahtijeva i izuzetan reformski potencijal, te da će taj početak reformi biti izuzetno bolan, ali, dozvolite da citiram nekoga ko o tome zna mnogo više od mene, reforme su bolne ili nijesu reforme. Da bi ideje zaživjele i bile sprovodive potrebno je pronaći dobar tim. Skoro svaka studija i gotovo svaki strateški dokument govorio je o nedostajućim administrativnim kapacitetima. Jedna relativno mala grupa posvećenih ljudi svoje je nedostatke jednako je nadomještala znanjem, zalaganjem, spremnošću da uči i usavršava se, ali i vjerom da ono što rade mora uspjeti jer mu pristupaju iskreno, sa najboljom namjerom i najpozitivnijom emocijom. I na polovini našeg puta u ovom mandatu, u idealnoj situaciji, naši impresivni rezultati bi bili naši najbolji jataci i govorili bi sami za sebe, ali pošto živimo u vremenu post-istine kada 1000 puta izgovorena laž po pravilu postane percipirana kao istina, kada snaga decibela po pravilu nadjačava snagu argumenata, odlučili smo da pribjegnemo ovakom načinu prezentovanja rezultata gdje ćemo činjenicama i brojevima ilustrovati naš rad u protekle dvije godine. Za one koji vjeruju i sa nama uživaju plodove uspjeha, ali i za nevjerne Tome kakav god bio razlog njihovog nepovjerenja.

Dame i gospodo, prije nego što počnem sa ovim izlaganjem, želim da se zahvalim svima onima koji su nam u ovom poslu bili od velike pomoći, ali prije svega i prije svih timu Ministarstva uređenja prostora i turizma i ističem da sva zasluga za uspjeh pripada njima, a da su sve eventualne greške samo moje.

IV Proleterske brigade broj 19, 81000 Podgorica

TEL: (+382) 20 446-341; (+382) 20 446-347; FAX: (+382) 20 446-215

Web: www.mrt.gov.me

TURIZAM - NAŠA POKRETAČKA SNAGA

Osmišljena politika i uloženi napori rezultirali su prvom godinom u historiji crnogorskog turizma u kojoj je u hotelima boravilo više od milion turista. I to za 10 mjeseci. Ali, da krenemo redom.

Ukupan broj turista u prvih 10 mjeseci ove godine za preko 100.000 je veći nego za čitavu 2017, odnosno za blizu 300.000 u odnosu na 2016. 12,5 miliona noćenja u prvih 10 mjeseci ove godine za 550.000 je više nego cijele prošle i čak 1,25 miliona više nego 2016.

Milion turista u kolektivnom smještaju za prvih 10 mjeseci predstavlja rast od 200.000 u odnosu na čitavu 2016. godinu, a 4 miliona noćenja rast od pola miliona za isti period.

Par riječi i o poboljšanju ponude. Postigli cilj da preko 50% kreveta bude u kategoriji 4 i 5*. Za posljednje dvije godine otvorili smo 59 hotela sa nešto manje od 4000 ležajeva. Poređenja radi 2016 godine imali smo 9 hotela sa 5* i 1361 ležaj, danas imamo 19 hotela te kategorije i 2834 ležaja (108% rasta).

Još jedna presudno važna stvar je avio dostupnost. 95 redovnih i čarter linija dovelo je u CG značajan broj posjetilaca i ujedno omogućila aerodromima da ostvare rekordan broj opsluženih putnika. Nacionalna avio kompanija takođe je imala rekordnu godinu po broju prevezenih putnika.

Govorili smo o poboljšanju ponude i tu nezaobilazno osim smještajnih kapaciteta moramo pomenuti i događaje. Oni su neobično važni u diversifikaciji ponude i zato značajno uvećavamo sredstva i broj manifestacija koje podržavamo. Ove godine sa skoro 650.000 eura izdvojili smo skoro 400.000 više nego 2016. i to za 89 manifestacija.

Kad govorimo o prihodima, oni nekako prirodno dođu na kraju. Do kraja trećeg kvartala ukupno smo prihodovali oko 970 miliona eura što je već skoro za 100 miliona bolji rezultat nego 2016. i veoma aktivan indikator da ćemo ove godine dostići magičnu cifru od milijardu eura prihoda.

Rukovodeći se pristupom ravnomjernog razvoja svih regija, poseban akcenat u prethodnom dvogodišnjem periodu stavljen je na sjever Crne Gore, i to kroz valorizaciju prostora Bjelasice i Komova, kao i Durmitorskog područja. Formirano je preduzeće Skijališta Crne Gore d.o.o., započet je projekat valorizacije Đalovića pećine (100 miliona eura), nastavljeni radovi na skijalištu Kolašin 1600, kao i rad na valorizaciji hotela Durmitor i Mediteran.

Fokus aktivnosti u oblasti turizma u prethodnom periodu bio je na diversifikaciji ponude i produženju ljetnje sezone, pri čemu je zabilježen značajno veći broj turista i noćenja u pred i post sezoni. Posjeta nacionalnim parkovima raste stopom od 36%.

PROSTOR KAO RESURS

Posebno smo bili fokusirani na potrebu efikasnije, transparentnije i kvalitetnije izrade prostorno-planske dokumentacije, kao važnog preduslova privlačenja investicija i uopšte razvoja države. Donošenjem novog Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, stvoreni su dodatni, sveobuhvatni uslovi za realizaciju projektovane politike u ovoj oblasti, a proces planiranja i izgradnje objekata dodatno je, između ostalog, unaprijeđen i uvođenjem

elektronskog poslovanja, ukidanjem građevinske i upotrebne dozvole kao upravnog akta i objedinjavanjem tehničkog pregleda i stručnog nadzora i dr.

Sve to rezultiralo je i većom efikasnošću, jer je individualna odgovornost ubrzala proces. Uprkos tome što je prostim zbirom dana neophodnih za donošenje planskog dokumenta period za tu aktivnost po novom zakonu duži između ostalog i zbog uvođenja dvije javne rasprave na koncept i nacrt plana, planovi se donose neuporedivo brže. Dakle za izradu državne studije lokacije prosječnog zahvata od oko 70ha bilo je potrebno 3 godine dok je sada za 3 puta veći plan potrebno 3 puta manje vremena.

Da su investiciona ulaganja u Crnu Goru na izuzetnom nivou pokazuje podatak da je u posljednje dvije godine samo na nivou ministarstva izdato preko 200 građevinskih dozvola, a koliko su značajna ulaganja u razvoj infrastrukture govori činjenica da je od početka primjene Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata Ministarstvo izdalo 73 građevinske dozvole za složene inženjerske objekte sa predračunskom vrijednošću od skoro 350 miliona eura.

Za jednu od trenutno najvećih investicija u CG, izgradnju autoputa, ovo ministarstvo je do sada izdalo 30 građevinskih dozvola koje su obuhvatile 20 mostova, 16 tunela, 3 petlje, 2 odmorišta i 1 bazu za održavanje sa svim pratećim sadržajima.

Učešće građevinarstva u BDP-u raste stopom od 20% a vrijednost izvedenih radova fantastičnih 44%.

Reforme procesa izdavanja građevinske dozvole značajno su doprinijele unapređenju poslovnog ambijenta u Crnoj Gori. U ovogodišnjem izvještaju Svetske banke o lakoći poslovanja (Doing Business 2019), od 190 zemalja, u indikatoru koji se odnosi na izdavanje građevinske dozvole, Crna Gora je pozicionirana na 75 mjestu, što je napredak od 3 mjesta u odnosu na 2018, a boji rezultat za 18 mjesta u odnosu na izvještaj Doing Business 2017.

Čuli smo i puno kritika na račun rada urbanističko-građevinske inspekcije. Istina je da su oni ozbiljno podkapacitirani napravili fantastičan rezultat. Za godinu dana od usvajanja zakona donijeli su 396 rješenja o zabrani građenja i 194 rješenja o rušenju, a tri inspekcije u uporednom periodu, dakle godinu ranije 126 zabrana gradnje i 117 rješenja o rušenju.

Proces legalizacije bespravno sagrađenih objekata je uspješno započet uz ukupno 51.000 podnijetih zahtjeva sa krajnjim ciljem da se prostor privede namjeni. Sve do sada sprovedene radnje nisu rezultat sam po sebi, već ćemo uspjehom smatrati uređenje trenutno devastiranog prostora bespravnim objektima i uspostavljanje evidencije koja će proizići iz ovog procesa čime ćemo riješiti višedecenijski problem. Imamo 3D orto foto snimak čitave države, mislim da su osim nas jedino Danci u posjedu takvog dokumenta. Nisam zadovoljan dinamikom kojom pojedine lokalne uprave rješavaju pristigle prijave tako da ćemo im nakon praznika ponuditi tehničku pomoć kako bi se čitav posao što prije privedo kraju.

Ponosni smo na projekat 1000+ kroz koji je tokom prethodne dvije faze riješeno stambeno pitanje 809 porodičnih domaćinstava, tj. 2149 građana Crne Gore.

Na krilima pozitivnih rezultata iz prethodne dvije faze projekta, inicirali smo aktivnosti na realizaciji treće faze i obezbjedili najpovoljnije uslove na tržištu, što će rezultirati rješavanjem stambenog pitanja za dodatnih 400 domaćinstava uz veoma povoljne uslove - 2,99%-20 godina, 0,3%-bez učešća.

Uspjeh projekta otvara vrata za nastavak realizacije, te su već obavljani preliminarni razgovori sa predstavnicima Banke za razvoj Savjeta Evrope, kao partnerom na projektu.

Uvođenje Direktorata glavnog državnog arhitekta (GDA) predstavlja i svojevrsnu misiju, imajući u vidu da se kontrola projekata na nivou idejnih rješenja prvi put sprovodi od strane države. Zahvalnost im dugujemo za ogroman pritisak koji su trpjeli zbog neodgovornosti većine lokalnih uprava da na vrijeme imenuju gradske arhitekta što im je bila zakonska obaveza ali i mnogo više od toga.

Bitno je istaći i nezamjenjivu ulogu Direktorata GDA na predstavljanju Crne Gore na 16. Bijenalu arhitekture u Veneciji.

ŽIVOTNA SREDINA KAO REPER NAŠE SVIJESTI

Na istorijski datum za životnu sredinu u Crnoj Gori - 10.12.2018, a u godini u kojoj obilježavamo 27 godina od proglašenja Crne Gore ekološkom državom, otvorili smo Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene.

Pokazali smo da smo uporedo sa ekonomskim razvojem težili zaštiti i očuvanju područja od nacionalnog i međunarodnog značaja, te je stoga povećan procenat zaštićene teritorije Crne Gore i to kroz proglašenje Regionalnog parka prirode Dragišnica i Komarnica (Opština Šavnik) i Spomenika prirode Kanjon Cijevna (Glavni grad Podgorica). Svoju posvećenost prirodi i njenoj zaštiti pokazali smo donošenjem Studije zaštite Ulcinjske solane, kojim se predlaže proglašavanje područja Parkom prirode.

U toku je terensko mapiranje staništa i vrsta na teritoriji Crne Gore, a vezano za uspostavljanje Natura 2000 mreže, što je jedan od preduslova za zatvaranje Poglavlja 27. Kao rezultat uloženi napora da se očuva raznolikost našeg biodiverziteta, trenutno je zaštićeno oko 13% crnogorske teritorije, uz tendenciju daljeg povećanja zaštite.

Značajan iskorak napravljen je u projektu „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ koji se realizuje u saradnji sa Svjetskom bankom, vezano za sanaciju i remedijaciju 4 tzv. „crne ekološke tačke“ (KAP, Termoelektrana Pljevlja, Rudnik „Šuplja stijena“ i Brodogradilište Bijela). Radovi na remedijaciji lokacije Bijela su otpočeli, a tokom 2019. očekuje se početak radova na lokacijama Gradac i Maljevac.

Nastavljamo sa unapređenjem postojeće i izgradnjom nove infrastrukture u oblasti upravljanja otpadom i otpadnim vodama, kroz realizaciju brojnih infrastrukturnih projekata u skladu sa strateškim, planskim i programskim dokumentima. U prilog istom govori i ostvaren aranžman sa Evropskom investicionom bankom (EIB), kroz koji je obezbijeđen finansijski okvir od 57 miliona EUR, za potrebe finansiranja izgradnje i rekonstrukcije komunalne infrastrukture u crnogorskim opštinama. Projekti se realizuju i uz pomoć sredstava Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), Centra za međunarodnu saradnju Slovenije (CMSR), Njemačke razvojne banke (KfW) i IPA sredstava.

Ratifikacijom Pariškog sporazuma 11. oktobra 2017., pravno smo se obavezali na ograničenja porasta temperature, kroz kvantifikovanu obavezu smanjenja emisija.

Istovremeno, pažljivo gradimo finansijsku konstrukciju, koristeći sve raspoložive instrumente finansiranja kako bismo obezbijedili finansijski okvir za realizaciju svih infrastrukturnih projekata iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena do 2035. godine, u skladu sa već utvrđenom procjenom od 1,429 milijarde EUR. Takođe, Vlada je na sjednici održanoj 22.11.2018. donijela Odluku o osnivanju Fonda za zaštitu životne sredine (Eko fonda), koji će predstavljati jedan od mehanizama finansiranja programa i projekata u oblasti životne sredine i klimatskih promjena.

Očekujemo da ćemo uz dodatan napor i saradnju sa tradicionalnim partnerima, kao i uz podršku finansijskih institucija do kraja mandata Vlade u najvišoj mogućoj mjeri ispuniti završna mjerila u Poglavlju 27 i tako steći pretpostavke za zatvaranje ovog zahtjevnog poglavlja, a što će svakako predstavljati prioritet Ministarstva u predstojećem periodu.

Prepoznavši oblasti u kojima je potrebno uložiti dodatne napore, uz podršku institucija EU i država članica nastavljamo sa vidljivim reformama i unapređenjem stanja uz održivi razvoj kao princip i vodilju.

U svakodnevnom poslu suočavajući se sa izazovom pronalaženja balansa između investicionih aktivnosti i zaštite i unapređenja životne sredine, prihvatili smo se nimalo lakog posla koji zahtijeva ovo umijeće, ali vjerujemo da investicioni razvoj može i mora da se dešava isključivo uz „blagoslov prirode“.

Posebno značajnim ističemo domaćinsku ulogu na događajima:

- Ministarska konferencija „Zadužbina budućnosti“, na kojoj je usvojen Okvirni dokument o saradnji u oblasti zaštite životne sredine između NR Kine i zemalja Centralne i Istočne Evrope kojim se uspostavlja Mehanizam za saradnju u oblasti životne sredine između NR Kine i zemalja Centralne i Istočne Evrope sa sjedištem u Podgorici. Dio Mehanizma 16+1.
- VI zasjedanje Strana ugovornica Konvencije o dostupnosti informacija koje je tretiralo učešće javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija), koji je okupio oko 400 učesnika, predstavnika oko 56 zemalja potpisnica Arhuske konvencije, brojnih međunarodnih organizacija, predstavnika civilnog društva i eksperata. U okviru zasjedanja usvojena je Budvanska deklaracija pod nazivom „Ekološka demokratija za našu održivu budućnost“, kojom je prepoznato da Arhuska konvencija i pripadajući Protokol podstiču aktivnosti u cilju promovisanja demokratije i vladavine prava kada je riječ o ekološkim pitanjima na globalnom nivou.
- Međunarodna konferencija „27 valera vode“ koja je organizovana u Petrovcu, u novembru 2018. godine, uoči najavljenog otvaranja Poglavlja 27, bila je prilika za razmjenu iskustva zemalja regiona i mišljenja eksperata na temu predstojećih obaveza Crne Gore iz evropske agende koje proizilaze iz navedenog poglavlja. Konferencija je ukazala i na značaj kvaliteta i tretmana vode za piće, kao i kompletnog sistema upravljanja vodama, uz poseban osvrt na tretman komunalnih otpadnih voda kao izuzetno složeno i infrastrukturno zahtjevno pitanje.

I na kraju ali ne manje važno dugujemo zahvalnost svim partnerima sa posebnim osvrtom na Delegaciju Evropske Komisije u CG, svim ambasadorima u CG, našoj diplomatskoj mreži, našoj stalnoj misiji u Briselu, Kolegama iz UNESCO-a i ostalih međunarodnih organizacija koji su se kao dokazani prijatelji postarali da naši napori ne ostanu nevidljivi, od kojih smo učili i čija su nam vrata širom otvorena u budućim aktivnostima. Jasno apostrofirani napredak u preliminarnom izvještaju.

Jedna od interesantnih stvari jeste činjenica da su aktivnosti ovog Ministarstva na skoro svim poljima, izazvali povećano interesovanje civilnog sektora, i strukovnih udruženja. Prema nezvaničnim informacijama više od 100 NVO promjenilo status, a znatan broj njih je dodao u djelokrug svojih aktivnosti i djelatnost zaštite životne sredine. Smatramo da je istom doprinijela činjenica da se ovo Ministarstvo nalazi na leaderskoj poziciji po transparentnosti u regionu, a po istaživanju Centra za demokratsku tranziciju (CDT), po kom Ministarstvo održivog razvoja i turizma ispunjava 76% indikatora otvorenosti.

Smatramo da ćemo kroz taj dijalog još jednom afirmisati potrebu cijelog društva za održivim razvojem uz povećanu brigu za životnu sredinu, jer vjerujemo da će se uz pomoć naših evroskih partnera i partnera u civilnom sektoru formirati dovoljan broj domaćih eksperata koji će u sadejstvu sa stručnim licima našeg Ministarstva raditi na zajedničkom poslu praveći čvrste osnove za sinergiju zaštite životne sredine, turizma, održivog razvoja prostora.

Ministar održivog razvoja i turizma

Pavle Radulović